

LANNA SALON

1869 - 2026

ARCHIVE

SUDAPORN TEJA

HOP

VER

2022

Free verse by Sudaporn Teja

A song echoes in the deep mountain through the ages

A faded photo, fervent faith

A penned petition, ink unshaded

Those connected by an ancient calling across time

ฮ้องเสียงเพลงขอขับขานกังวาลขึ้นในห้วงหุบเขาข้ามก้นเวลา
ฮูปถ่ายบันทึกพิธีฮ้องขวัญผ่อปอบหันถึ ร่องรอยของความเจื้อยดังคงอยู่
ตัวหนังสือในจดหมายยังหันขัดเหมือนกำหาเขียนเมื่อตะวา
ของอะหยั่งหมุ่นีเยฮื้อเกิดเตงหาห้วงความทรงจำสมัยบะเก่าบะก่อน

กลอนเปล่า โดย สุดาภรณ์ เตจา

Oon Teja, Sudaporn's great-great-grandfather, living during the era when Lanna was annexed into the Siamese state, a pivotal period in the transition from a tributary state to a modern state characterized by centralized administration.

1869 – 1943

รูปถ่ายของ ‘อูน เตจา’ พ่อทวดของศิลปิน มีชีวิตอยู่ในยุคสมัยช่วงที่ล้านนาผนวกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐสยาม เป็นช่วงเวลาสำคัญในกระบวนการเปลี่ยนผ่านจากความสัมพันธ์แบบรัฐจารีตมาสู่รัฐสมัยใหม่ซึ่งมีลักษณะการบริหารแบบรวมศูนย์

1902 – 1903

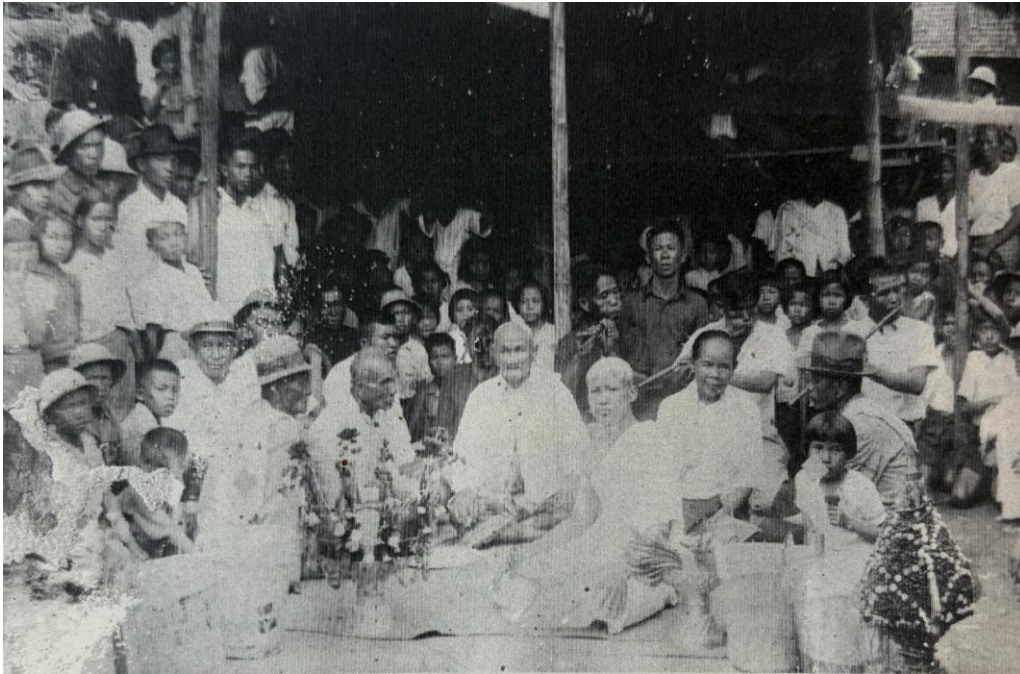
Early-era Chang-So (Lanna folk singers) at the first recording with the 'His Master's Voice' (Dog and Gramophone) label. Oon Teja (standing, 2nd from left) was a renowned folk singer who was later bestowed the noble title 'Luang Maneewan'.

รูปถ่ายของศิลปินช่างซอในยุคแรกที่มีการบันทึกแผ่นเสียงตราสุนัขนั่งฟังแผ่นเสียง ครั้งที่ ๑
'อูน เตจา' (คนที่ ๒ แถวยืนจากด้านซ้าย) เป็นศิลปินช่างซอที่มีชื่อเสียง ต่อมาได้รับราชทินนามว่า 'หลวงมณีวรรณ'

1869 – 1943

Oon Teja and Mae Heun Khum ensemble performing Lanna folk song during a wrist-binding ordination ceremony.
Tham Khwan Nak: An animist soul-calling ritual for candidates, commonly practiced in Buddhist communities.

รูปถ่ายของคณะซอพ่ออุ่น เตจา หรือ พ่อน้อยเตจา และแม่เฮือนคำ กำลังขับซอมัดมือลูกแก้วในงานบวชพระ
ทำขวัญนาค คือ พิธีเรียกขวัญในศาสนาผีให้ผู้จะเข้าพิธีอุปสมบทเป็นภิกษุสงฆ์ในศาสนาพุทธ มักพบในชุมชนนับถือพุทธศาสนา

1902 – 1903

Album cover for the Lanna folk song 'Hong Hin', featuring vocals by Oon Teja (Nai Noi Taecha) and Heun Khum, released under 'His Master's Voice' or 'HMV label'.

รูปถ่ายปกแผ่นเสียง 'ซอเพลงหงษ์หิน' ขับร้องโดย นายน้อย เตจา และนางเชือนคำ
แผ่นเสียงตราสุนัขนั่งฟังแผ่นเสียง

1873 – 1933

(Left: Princess Dara Rasami) Lanna women traditionally kept their hair long from childhood and avoided cutting it, believing that Khwan (guardian spirit) resided on the head and should remain undisturbed to ensure prosperity.
(Right: royal daughters of King Rama V) But Siamese women traditionally preferred short hairstyles.

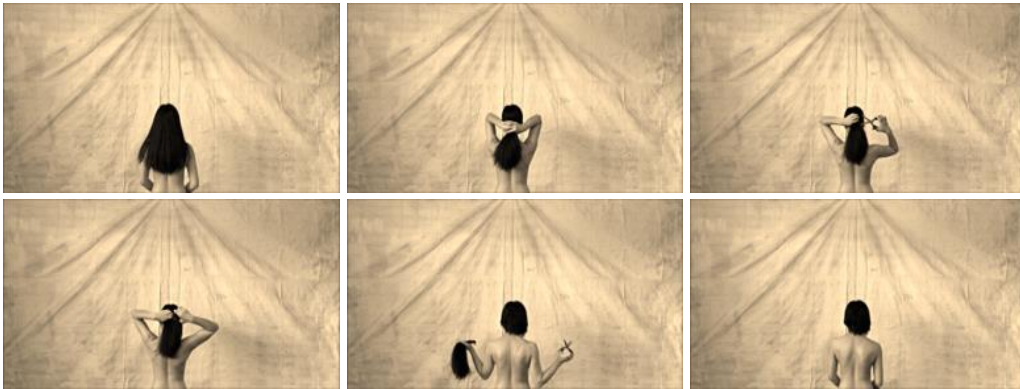
1904

(ซ้าย: เจ้าดารารัศมี พระราชชายา) ในอดีตผู้หญิงล้านนามักจะไว้ผมยาวตั้งแต่เด็กและไม่ตัดผม เพราะเชื่อกันว่า ‘ขวัญ’ อยู่บนศีรษะ และไม่ควรถูกรบกวนหรือยุ่งเกี่ยวเพื่อความเจริญรุ่งเรือง (ขวา: พระราชธิดาในรัชกาลที่ 5) ในขณะที่ผู้หญิงสยามนิยมไว้ทรงผมสั้น

Stills from the video work 'LANNAANNAL', featuring Sudaporn cutting off her own hair, accompanied by the 'Hong Hin' Lanna folk song performed by Oon Teja. Cutting hair signifies equivocal symbolisms of either protesting or surrendering, all the while, unknowingly assimilating into the paramounted influence.

12/01/2022

ฟ้าตีแสงเช้า ๑

ภาพนิ่งจากงานวิดีโอ 'LANNAANNAL' โดยศิลปินตัดผมของตัวเองทั้ง ประกอบเสียงขับซอเพลง 'หงษ์หิน' โดย 'อูน เตจา' การตัดผมเป็นสัญลักษณ์ที่กำกวมระหว่างการแสดงออกซึ่งอารยะขัดขืน การยอมจำนน หรือการถูกกลืนกินโดยที่ไม่รู้ตัว

In Lanna belief, every individual possesses 32 'Khwan' residing in various parts of the body—the hair, nails, teeth, flesh. The most vital of these is the 'Chom Khwan', located at the crown of the head. The artist created an abstract painting series inspired by the swirling patterns of the 'Chom Khwan' found on children's heads.

03/02/2022

ฟ้าตีแสงเศษ ๒

ชาวล้านนามีความเชื่อกันว่าในตัวเราทุกคนมีขวัญอยู่ทั้งหมด 32 ขวัญ ตั้งแต่ผม ขน เล็บ ฟัน เนื้อ หนัง ฯลฯ ขวัญสำคัญของทุกคนเรียกว่าจอมขวัญ อยู่บนหัวตรงกลางกระหม่อม โดยศิลปินทำงานจิตรกรรมนามธรรมอ้างอิงรูปแบบจากขวัญบนศีรษะของเด็ก

14/01/2022

ฟ้าตีแสงเศษ ๒

‘Saen Teja’, the artist’s great-great-grandmother, was a Tai Khün craftswoman skilled in silversmithing, lacquerware, and weaving. Below is a standard-sized Tai Khün hairpin. The practice of securing a hair bun with a hairpin or embellishing it with floral ornaments serves as a ritual to honor one’s personal ‘Khwan’.

‘แสน เตจา’ ย่าทวดของศิลปินมีเชื้อสายไทเขิน ทำเครื่องเงิน เครื่องเขิน และทอผ้า
ด้านบนเป็นรูปปั้นไทเขินขนาดปกติ การปักปิ่นตรงมวยผม หรือตกแต่งด้วยดอกไม้ถือเป็นการบูชาขวัญแห่งตน

23/10/2022

ฟ้าตีแสงเดช ◦

The crafting process of an oversized 7-inch Brass Tai Khün Hairpin. A Tai Khün hairpin consists of 3 essential components: the Khwan symbol, the Kho symbol (hook), and the finial representing a pagoda spire.

กระบวนการทำปิ่นไทเขินทองเหลือง ขนาดพิเศษยาว 7 นิ้ว
ปิ่นไทเขิน มีองค์ประกอบ 3 สิ่งรวมกันเป็นปิ่นได้แก่ สัญลักษณ์ของขวัญ สัญลักษณ์ของขอ และปลายของยอดเจดีย์

A photograph of teak logs lashed as rafts transported along the river. Originally, Lanna managed its own taxation independently of Siam. Timber was the main source of wealth for the Lanna nobility; before the Royal Forest Department was founded, Bangkok's earnings from the forestry trade were quite limited.

1896

รูปถ่ายซุงไม้สักที่มัดเป็นแพล่องลงมาตามแม่น้ำ เดิมทีล้านนามีระบบการจัดเก็บภาษีอากรของตนเองโดยที่สยามไม่เคยเข้าไปควบคุม รายได้จากการป่าไม้เป็นรายได้หลักของบรรดาเจ้านาย ก่อนหน้าการจัดตั้งกรมป่าไม้ กรุงเทพฯ มีรายได้จากการทำไม้ไม่มากนัก

(Left) Using 'Golden Teak Sawdust', the artist hand-presses the material to create a firm base for securing the brass Tai Khün hairpin and displaying its disassembled parts. (Right) The 'Sundial' installation, showcased as part of the LANNAANAL exhibition at The Meeting Room Art Gallery in Chiang Mai.

02/12/2022

ฟ้าตีแสงเศษ ๕

03/012/2022

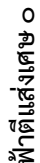
ฟ้าตีแสงเศษ ๑

(ซ้าย) ศิลปินใช้มือกด 'ฝุ่นผงซี่เลื่อยไม้สักทอง' ให้แน่นเพื่อเป็นฐานรองสำหรับปักปิ่นไทเขินทองเหลืองและจัดวางแยกชิ้นส่วน (ขวา) งานจัดวาง 'Sundial' ในนิทรรศการ LANNAANAL ณ The Meeting Room Art Gallery จังหวัดเชียงใหม่

28/01/2022

ภาพจากไมโครฟิล์มวันที่ ๖๒ จากสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ใน พ.ศ. ๒๔๓๑ พระเจ้าอินทวิชยานนท์อ้างว่า การจัดเสนา ๖ ตำแหน่ง (จากสยาม) นั้นสร้างความไม่พอใจให้กับ ‘เขตดารักษ์’ ที่ดูแลบ้านเมือง โดยทำหนังสือกราบทูลรัชกาลที่ 5

Sudaporn invited the 'Dao Roong Chiang Mai' ensemble to perform contemporary So (traditional Lanna folk music) at the opening of the LANNAANNAL exhibition at The Meeting Room Art Gallery, as a tribute to 'Oon Teja'.

03/12/2022

ฟ้าตีแสงเศษ ๑

ศิลปินเชื่องวงซอ 'คณะคารวรุ่งเชียงใหม่' มาขับซอเพลงร่วมสมัยในวันเปิดงานนิทรรศการ LANNAANNAL ณ The Meeting Room Art Gallery เพื่อเป็นการรำลึกถึง 'อูน เตจา'

10/11/2022

ฟ้าตีแสงเศษ ๔

The artist happened upon 'Thapfa Salon' owned by 'Lek' in Bangkok. After spotting the applied Lanna typography on the storefront sign, the artist went inside to make her acquaintance and engage in dialogue.

นับว่าเป็นความบังเอิญที่ศิลปินได้มาเจอร้านเสริมสวย 'ทักฟ้าชาลอน' ของ 'พี่เล็ก' ในกรุงเทพฯ โดยสังเกตจากฟอนต์ล้านนาประยุกต์บนป้ายร้าน จึงได้เข้าไปทำความรู้จักและพูดคุย

The artist conducted an interview with ‘Lek’ regarding her life trajectory—from her upbringing in Chiang Rai to her teenage dream of becoming a beautician. The dialogue explored her journey of supporting her family through her work, her eventual success in establishing a salon and residence in Bangkok, and her Lanna beliefs.

26/04/2023

ฟ้าตีแสงเช้า ๑

ศิลปินสัมภาษณ์เรื่องราวชีวิตของ ‘พี่เล็ก’ ตั้งแต่บ้านเกิดที่เชียงราย ครอบครัว และชีวิตวัยเด็ก ความฝันที่อยากเป็นช่างเสริมสวย ตั้งแต่วัยรุ่น การทำงานหาเงินส่งที่บ้าน จนมีร้านเสริมสวยและบ้านเป็นของตัวเองในกรุงเทพฯ รวมถึงความเชื่อทางล้านนา

Behind-the-scenes photography of the 'LANNA ANNAL ANNEX' video production at Thapfa Salon.
Video filmed by Preecha and Chutchai Pattaraumpornchai.

08/06/2023

ฟ้าตีแสงเศษ ๘

ภาพถ่ายเบื้องหลังการถ่ายทำงานวิดีโอ 'LANNA ANNAL ANNEX' ที่ร้านเสริมสวยตัดผมฟ้าชาลอน
ถ่ายทำโดย ปรีชาและฉัตรชัย ภัทรอัมพรชัย

Stills from the video 'LANNA ANNAL ANNEX', featuring Lek washing, blow-drying hair, and attaching hairpieces for the artist, accompanied by an interview about her life story.

08/06/2023

ฟ้าตีแสงเช้า ๘

ภาพนิ่งจากงานวิดีโอ 'LANNA ANNAL ANNEX' โดยพี่เล็กสระผม และต่อแฮร์พีชให้กับศิลปิน
ประกอบบทสัมภาษณ์เรื่องราวชีวิตของพี่เล็ก

The artist views hair extension as a dual metaphor: a struggle for income—a financial lifeline to support their family in their hometown, and a spiritual ritual to honor Khwan, the past Lanna Kings, and commemorate Princess Dara Rasami.

24/05/2023

ฟ้าตีแสงเศษ ๕

02/06/2023

ฟ้าตีแสงเศษ ๕

สำหรับศิลปินการต่อผมเปรียบเสมือนการดิ้นรนหารายได้เพื่อเป็นสายป่านในการดำรงชีวิต ส่งเงินกลับไปบ้านที่ต่างจังหวัด และการทำความเคารพต่อขวัญ อดีตกษัตริย์ล้านนา และรำลึกถึงเจ้าดารารัศมี

02/06/2023

ฟ้าตีแสงเศษ ๕

An interior of Lek's Northern Thai restaurant, located adjacent to her beauty salon. The space is decorated with Lanna lanterns and a mural painted by her daughter. Lanna lanterns provide light at night and are also offered as a form of Buddhist merit-making during important religious traditions.

ภาพภายในร้านอาหารเหนือของพี่เล็กติดกับร้านเสริมสวย มีโคมล้านนาประดับตกแต่งและรูปวาดฝาผนังโดยลูกสาวของพี่เล็ก โคมล้านนาให้แสงสว่างในยามค่ำคืน และยังกลายเป็นพุทธบูชาในประเพณีสำคัญต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา

The 'Moondial' installation, as part of the LANNA ANNAL ANNEX exhibition at Gallery VER Project Room, Bangkok.
A pair of Lanna diamond lanterns, designed by the artist with elongated tassels to graze the floor.

21/10/2023

ฟ้าตีแสงเศษ ๘

งานจัดวาง 'Moondial' ในนิทรรศการ LANNA ANNAL ANNEX ณ Gallery VER Project Room กรุงเทพมหานคร
ภาพโคมเพอร์ล้านนาคู่ ที่ศิลปินออกแบบให้ทางพู่ยาวจรดกองพื้น

11/11/2022

ฟ้าตีแสงเดช ◦

An experimental painting using 'Golden Teak Sawdust' and mixed media on canvas;
created to test the adhesion and durability of the materials.

งานจิตรกรรมทดลองโดยใช้ 'ฝุ่นผงขี้เลื่อยไม้สักทอง' กับสื่อผสมเพ้นท์ลงบนผ้าใบ
เพื่อทดสอบการเกาะติดและความคงสภาพของวัสดุ

(Left) Prof. Emeritus Dr. Tanet Charoenmuang kindly contributed an essay for the LANNA ANNAL ANNEX exhibition.
 (Right) Phookeit Saensa, a Lanna scholar, provided insights for the podcast 'The Role of Spirits in Lanna Culture'.

06/12/1992

ฟ้าตีแสงเศษ ๗

11/07/2025

ฟ้าตีแสงเศษ ๓

(ซ้าย) ศ. เกียรติคุณ ดร. ธเนศวร เจริญเมือง ให้ความอนุเคราะห์เขียนบทความประกอบนิทรรศการ LANNA ANNAL ANNEX
 (ขวา) อาจารย์ภูเดช แสนสา นักวิชาการล้านนาให้ข้อมูลเชิงลึกในพอดแคสต์ 'ผีและความเชื่อในประวัติศาสตร์ล้านนา'

A poster of ladies' hairstyles in Lek's salon; this mass-produced and widely circulated styles commonly found in local beauty parlors, providing a convenient way for clients to pick out a look. The artist searched for and purchased it online to exhibit at the 'LANNA SALON' exhibition at HOP Club Library.

02/06/2023

ฟ้าตีแสงเศษ ๕

แผ่นโปสเตอร์ทรงผมสุภาพสตรีในร้านพี่เล็ก เป็นรูปแบบที่ถูกสร้างขึ้นและเผยแพร่ซ้ำ พบเห็นได้ทั่วไปตามร้านเสริมสวย ให้ลูกค้าเลือกทรงผมได้อย่างสะดวก ศิลปินได้ค้นหาและสั่งซื้อทางออนไลน์มาแสดงในงาน LANNA SALON ณ HOP Club Library

(Left and Right) Images of women in traditional Lanna attire engaged in the act of hairstyling hangs in the salon—a testament to her Northern pride. The artist borrowed both pictures for display at HOP Club Library, replacing them with a pair of portraits of the artist and Lek, photographed by Gabriel Camelin.

26/12/20225

ฟ้าตีแสงเศษ ๒

(รูปชายและขวา) รูปภาพผู้หญิงในชุดล้านนากำลังทำผมให้กันแขวนอยู่ในร้านพี่เล็ก แสดงถึงความภาคภูมิใจในความเป็นคนเหนือ
ศิลปินได้ยืมทั้ง 2 ภาพมาจัดแสดง ณ HOP Club Library โดยนำภาพของศิลปินและพี่เล็ก ถ่ายโดย Gabriel Camelin ไปจัดวางแทน

After the exhibition ended, the artist continues to visit Lek for haircuts, Northern Thai meals, and birthday celebration. It is a bond between displaced souls who found one another; the opportunity to speak the Northern dialect evokes a profound sense of their 'homeland'.

27/12/2023

ฟ้าตีแสงเศษ ๔

22/12/2023

ฟ้าตีแสงเศษ ๖

หลังจบงานนิทรรศการ ศิลปินก็ยังแวะไปเยี่ยมเยียนหาพี่เล็ก ไปตัดผม ไปทานอาหารเหนือ ไปงานฉลองวันเกิด เป็นความสัมพันธ์ของคนพลัดถิ่นที่มาเจอกัน การได้พูดภาษาเหนือทำให้ความรู้สึกถึง 'บ้านเกิด' กลับมาอีกครั้ง

Tribute to
Oon Teja and Jai Chomchun

Photo courtesy

Sudaporn Teja
Nattavat Vongtangcharoen
Kornkawee Tharapantharak
National Archives of Thailand

Boonsong Luangmaneevan
Preecha Pattaraumpornchai
Chatree Jiraya
Twentieth Century Impressions of Siam

Special Thanks

Theerachat Potisit
Jirat Ratthawongjirakul
Kavin Trikitiwong
Tanet Charoenmuang
Kamthorn Unsab

Thiti Teeraworawit
Pearamon Tulavardhana
Paljira Chomchun
Phoodeit Saensa
Gabriel Camelin

References

- เนื้ออ่อน ขว้ทองเขียว, *เปิดแผนยัดล้นนา* (กรุงเทพฯ : มติชน, 2559)
- กรทวี ธาราพันธุ์รักษ์, *ตามรอยช่างขอล้นนาในอดีต* (กรุงเทพฯ : บริษัท ทริปเพิ้ล กรุ๊ป จำกัด, 2564)
- สุจิตต์ วงษ์เทศ, *ขวัญเฮ้ย ขวัญมาจากไหน?* (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นาตาแฮก, 2562)
- *แต่งแต้ม บายศรีล้นนา* (เอกสารประกอบนิทรรศการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557)
- ชมรมอัครคู่มือ สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, *วิธีการดูแลเส้นผมของคนล้นนาโบราณ ที่บางคนไม่ยอมตัดไว้ยาวถึงพื้นก็มี* (คอลัมภ์ล้นนาคำเมือง : มติชนสุดสัปดาห์, 2561)
- ปฏิทินล้นนาคำนวนโดย อาจารย์สนั่น ธรรมธิ จัดทำและเผยแพร่โดย สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและล้นนาสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (คำทำนายของวันฟ้าดีแสง เศษ ๒, ๔, ๕, ๖ ควรกระทำการมงคล เศษ ๑, ๓, ๗, ๘, ๐ ไม่เป็นมงคล